

VÝŤAHY

MONTÁŽ, SKÚŠANIE A PREVÁDZKA ELEKTRICKÝCH VÝŤAHOV - STN 27 4002.

SÚBOR PREVÁDZKOVEJ DOKUMENTÁCIE

- Pre každý nový alebo rekonštruovaný výťah (rekonštrukciou sa rozumejú podstatné úpravy, ktoré majú za následok zmenu niektorých závažných parametrov výťahu, napr. menovitej rýchlosti, nosnosti, druhu riadenia, prípadne zmenu stavebnej dispozície), musí byť dodaný:
 - Výrobcom :
 - pasport (technické osvedčenie výťahu) s príslušným súborom prevádzkovej dokumentácie
 - prevádzkovateľom (odberateľom):
 - revízna kniha výťahu podľa STN 27 4007. Dodáva sa najneskôr pri overovacej skúške.

TÝŽDENNÉ PREHLIADKY

- Týždenné prehliadky sa prevádzajú každý týždeň.
- Vykonanie a výsledok každej prehliadky s jednoznačným rozhodnutím o ďalšej použiteľnosti výťahu sa zaznamená do revíznej knihy výťahu. Účelom prehliadok je preveriť prevádzkovú spôsobilosť výťahu v nasledujúcom rozsahu:
 - stav ohradenia výťahovej šachty a kabíny výťahu z dostupných miest.
 - funkcia šachtových dverí a dverných uzávierok, či sa kabína nerozbehne pri neuzatvorených šachtových dverách a či sa nedajú otvoriť šachtové dvere, ak za nimi nestojí kabína výťahu.
 - funkcia ovládačových kombinácií v staniách a v kabíne.
 - správne zastavenie kabíny v staniách a otvorenie a zatvorenie šachtových dverí.
 - predpísané osvetlenie nástupíšť (nákladísk), klieťky výťahu, strojovne vrátane prístupu a jej riadne uzamknutie, uzatvorenie výťahového rozvádzača.
 - tesnosť prevodových skriň.
 - správna funkcia núdzového signálu, ovládača STOP, prípadne polohovej signalizácie.
 - u obežných výťahov správna funkcia všetkých pohyblivých častí kabín a nástupíšť.
 - čistota a poriadok na nástupištiach (nákladištiach), v klieťke výťahu a v strojovni.

KONTROLY V MEDZIOBDOBÍ REVÍZIÍ

- Kontroly v medziobdobí revízií sa prevádzajú v medziobdobí revízií. Vykonanie a výsledok každej kontroly s jednoznačným rozhodnutím o ďalšej použiteľnosti výťahu sa zaznamená do revíznej knihy výťahu. Účelom je overiť prevádzkovú spôsobilosť výťahu v rozsahu týždennej prehliadky, rozšírené o:
 - stav všetkých viditeľných častí výťahu, hlavne nosných prostriedkov, brzdy výťahového stroja, napnutie lana obmedzovača rýchlosti.
 - úplnosť vybavenia výťahu.
 - dodržiavanie požiadaviek na prevádzku výťahu.
 - stav a uloženie revíznej knihy výťahu.

ODBORNÉ PREHLIADKY A SKÚŠKY (v zmysle vyhlášky č. 508/2009 Z. z.)

Zdvíhacie zariadenia skupiny Ac1 - osobné a nákladné výťahy s povolenou dopravou osôb, ktoré sú trvalou súčasťou budovy a objektu

Opakovaná odborná prehliadka TZ zdvíhacieho skupiny Ac1

[1 x za 3 mesiace](#)

Opakovaná odborná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac1

[1 x za 3 roky](#)

Opakovaná úradná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac1

[1 x za 6 rokov](#)

Zdvíhacie zariadenia skupiny Ac2 - nákladné výťahy s prístupom osôb do kľetky, ktoré sú trvalou súčasťou budovy a objektu

Opakovaná odborná prehliadka TZ zdvíhacieho skupiny Ac2

[1 x za 6 mesiacov](#)

Opakovaná odborná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac2

[1 x za 6 rokov](#)

Opakovaná úradná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac2

[1 x za 10 rokov](#)

Zdvíhacie zariadenia skupiny Ac3 - nákladné výťahy so zakázanou prepravou osôb, ktoré sú trvalou súčasťou budovy a objektu

Opakovaná odborná prehliadka TZ zdvíhacieho skupiny Ac3

[1 x za 6 mesiacov](#)

Opakovaná odborná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac3

[1 x za 6 rokov](#)

Opakovaná úradná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac3

[1 x za 10 rokov](#)

Opakovaná odborná prehliadka TZ zdvíhacieho skupiny Ac4

[1 x za 3 mesiace](#)

Opakovaná odborná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac4

[1 x za 3 roky](#)

Opakovaná úradná skúška TZ zdvíhacieho skupiny Ac4

[1 x za 6 rokov](#)

u vyradených (odstavených) výťahov
[pred ich uvedením do prevádzky.](#)

SKÚŠKY PO OPRAVÁCH.

- O prevedení opravy a výsledku overovacej skúšky vykonanej v rozsahu opravy a predpísaným spôsobom sa vykoná

- záznam do revíznej knihy výťahu, pokiaľ je predmetom opravy odstránenie prevádzkových porúch a závad,
- zápis, ktorý sa priloží k pasportu ako jeho nedeliteľná súčasť a záznam do revíznej knihy výťahu, pokiaľ oprava presahuje rozsah podľa bodu a).

ZÁKLADNÉ POŽIADAVKY NA POUŽÍVANIE VÝŤAHU.

- Výťah sa smie používať:
 - až po prevedení predpísaných skúšok, po odstránení všetkých závad zistených pri skúškach a po vydaní povolenia na používanie výťahu kolaudačným rozhodnutím príslušného orgánu štátnej správy,
 - len pre ten účel, pre ktorý bol skonštruovaný, pričom jeho parametre a podmienky prevádzky nesmú byť prekročené,
 - len ak je zaistené včasné vyprostenie dopravovaných osôb v prípade zastavenia kabíny mimo otváracie pásmo.
- Výťah sa nesmie používať:
 - ak ohrozuje bezpečnosť osôb alebo majetku svojou nevyhovujúcou prevádzkovou spôsobilosťou, spôsobom používania, obsluhy a údržby,
 - ak nie je vybavený príslušnou dokumentáciou.

ZAKÁZANÉ MANIPULÁCIE.

- Je zakázané
 - preťažovať výťah s výnimkou skúšok,
 - zapnúť hlavný vypínač výťahu, ak je označený na páke zavesenou bezpečnostnou tabuľkou „Nezapínať“. Táto tabuľka nesmie byť trvale zavesená na páke hlavného vypínača v dobe prevádzky výťahu,
 - pokračovať v prevádzke výťahu, pokiaľ bol z prevádzky vyradený,
 - prevádzať akékoľvek opravy, úpravy, údržby osobám bez oprávnenia a príslušnej kvalifikácie,
 - prevádzať posuv kabíny ručným pohonom
 - pri nesprávnom otvorení brzdy,
 - jedinou osobou u nesamosvorných strojov (označené bezpečnostnou tabuľkou „Pozor, zariadenie je nesamosvorné“).
 - bez zaistenia signalizácie polohy kabíny výťahu, napr. inou osobou, aby nedošlo k ohrozeniu osôb alebo nákladu v kabíne, prípadne k odisteniu šachtových dverí,
 - ponechať kabínu výťahu zaťaženú po skončení prevádzky výťahu, napr. po skončení pracovnej doby,
 - používať kabínu výťahu ako priechodnú alebo prejazdnu komunikáciu,
 - vstupovať do kabíny výťahu, ak je označená tabuľkou „Mimo prevádzky“, s výnimkou opráv,
 - meniť stav výťahu v prípade úrazu, nehody alebo havárie spôsobených jeho prevádzkou. V prípade, že je nutné vyprostiť osoby alebo nebezpečný náklad, môže byť použitý len primeraný zásah, napr. posuv kabíny ručným pohonom. Pritom pôvodný stav výťahu musí byť označený, napr. poloha kabíny.

- jazdiť s kabínou pri vyradenom bezpečnostnom obvode s výnimkou opráv a skúšok, kedy musí byť iným spôsobom zaistená bezpečnosť u šachtových dverí a s výnimkou núdzového pohonu evakuačného a požiarného výťahu,
- prevádzať posuv kabíny pri uvoľnených nosných orgánoch s výnimkou opráv.

ÚDRŽBA A OPRAVY.

Základné požiadavky:

- Pre zaistenie prevádzkovej spôsobilosti výťahu, ochrany osôb a majetku sa musí prevádzať na výťahu údržba a opravy:
 - a) preventívne na základe vopred stanoveného časového plánu,
 - b) na základe výsledkov kontrol, prehliadok, revízií a skúšok,
 - c) priebežne podľa návodu výrobcu výťahu,
 - d) v prípade porúch alebo poškodenia mechanizmu alebo konštrukcie výťahu.
- Údržbárske a opravárske práce sa musia prevádzať odborne v súlade s technickou dokumentáciou opravovaného výťahu, STN 27 4009 a ďalších predpisov platných pre jednotlivé druhy prác (zváranie a pod.).

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI PREVÁDZKOVATEĽA VÝŤAHU.

Prevádzkovateľ výťahu - právnická osoba alebo fyzická osoba, u ktorej je výťah v prevádzke.

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI:

- určiť písomne výťahového technika (výťahových technikov), v prípade že prevádzkuje viac ako 10 výťahov. Pre menší počet výťahov musí zaistiť plnenie jeho povinností iným rovnocenným spôsobom,
- určiť písomne dozorcú každého výťahu najneskôr pri uvedení výťahu do užívania, previesť príslušné záznamy do pasportu a revíznej knihy výťahu. Písomné určenie musí stanoviť i rozsah prác, ktoré je povinný dozorca výťahu v rámci prevádzania pravidelných týždenných prehliadok vykonávať,
- určiť písomne riadiča výťahu pre každý výťah s riadičom najneskôr pri uvedení výťahu do užívania, previesť príslušné záznamy do pasportu a revíznej knihy výťahu,
- zaistiť požadovanú kvalifikáciu odborne spôsobilých pracovníkov, preverovať ich schopnosti, znalosti, zdravotný stav,
- kontrolovať plnenie povinností odborne spôsobilých pracovníkov a zaisťovať plnenie i tých povinností, ktoré nemôžu prechodne alebo trvale vykonávať,
- zaistiť trvalú dosiahnuteľnosť dozorcú výťahu po celú dobu prevádzky výťahu (hlavne vo viaczmenných prevádzkach), alebo zaistiť trvalú dosiahnuteľnosť osôb zastupujúcich dozorcú výťahu pri uschovaní kľúčov od strojovne prípadne od ďalších prístupov k zariadeniu výťahu, od kabíny alebo riadenia a šachtových dverí, riadiacej páky, nástroja na núdzové otváranie šachtových dverí apod. Ďalej zaistiť dosiahnuteľnosť osôb na pomoc dozorcovi pri dopravovaní kabíny výťahu ručným pohonom do najbližšej stanice, aby bolo možné čo najskôr poskytnúť pomoc v prípade použitia núdzového signálu apod. U týchto osôb musí zaistiť, aby boli preukázateľným spôsobom v príslušnom rozsahu poučené a zacvičené, ich mená zapíše do revíznej knihy výťahu a oznámi ich dozorcovi výťahu.
- udržiavať dokumentáciu, doklady a záznamy k používaniu výťahu v riadnom stave, umožňovať prevádzanie zápisov a záznamov oprávnenými osobami a prikladať

neoddeliteľné súčasti k pasportu. Ohlasovať orgánom, vykonávajúcim revízie a revízne skúšky ich prípadnú stratu.

- viesť predpísané doklady o vykonaní skúšky a preskúšaní výťahového technika, o poučení a zacvičení dozorcov a riadiča výťahu.
- v organizačnom poriadku alebo v inom predpise organizácie určiť útvar, zodpovedný za spracovanie plánu údržby a opráv výťahu a zaistiť jeho praktické prevádzanie. Zostavenie plánu musí byť vypracované v spolupráci s revíznym alebo výťahovým technikom, ak sú určené alebo s oprávnenou organizáciou zabezpečujúcou opravy a údržbu výťahov dodávateľsky.
- zabezpečiť a kontrolovať vykonávanie odborných prehliadok a skúšok.
- zabezpečiť pre vykonávanie skúšok, revízií, prehliadok a kontrol potrebnú dobu, skúšobné bremená a pomocných pracovníkov pre manipuláciu s nimi.
- umožniť revíznym orgánom prístup k celému zariadeniu výťahu, jeho dokumentácii a dokladom a podávať žiadané vysvetlenia.
- zabezpečiť mazanie výťahu v termínoch uvedených v dokumentácii a zabezpečiť pravidelné čistenie výťahu.
- zabezpečiť, aby opatrenia k prevádzke výťahu nariadené dozornými orgánmi a pracovníkmi prevádzajúcimi skúšky, revízie, prehliadky a kontroly boli v nariadených termínoch prevedené.
- zabezpečiť odstránenie zistených a jemu oznámených závad.
- zabezpečiť predpísané osvetlenie priestorov súvisiacich s prevádzkou výťahu.
- zabezpečiť vybavenie výťahu výrobcom doporučenými náhradnými dielmi (platí len pre dovážané výťahy), prostriedkami na čistenie a mazanie výťahu a ich ukladanie na vhodné miesto.
- viesť písomnú evidenciu výťahov, revíznych a výťahových technikov, dozorcov a riadičov výťahov pri väčšom počte než 10 výťahov.

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI ODBORNÉHO PRACOVNÍKA NA VÝŤAHY.

- Príslušný odborný pracovník je povinný hlavne:
 - vykonávať odborné prehliadky a odborné skúšky výťahu, individuálne vyskúšanie, príp. overovacie skúšky a predpísané zápisy a záznamy z nich.
 - vykonávať na žiadosť prevádzkovateľa poučenie, zaučenie a preskúšanie výťahového technika, pokiaľ nie je určený, poučenie a zacvičovanie dozorcov, príp. riadičov výťahov pri ich ustanovení alebo zmenách a kontrolovať plnenie ich povinností.
 - navrhovať písomne príslušnému štátnemu odbornému dozoru vykonanie kontrolnej prehliadky alebo skúšky pri opakovanom zistení, že prevádzkovateľ si neplní svoje povinnosti a tým ohrozuje prevádzkovú spôsobilosť výťahu, bezpečnosť osôb alebo majetku.
 - znižovať v odôvodnených prípadoch dočasne nosnosť výťahu, pričom súčet nosnosti a hmotnosti kabíny nesmie byť menší než hmotnosť vyvažovacieho závažia. Rozhodnutie o znížení nosnosti zapíše do revíznej knihy výťahu.
 - vyradovať s okamžitou platnosťou výťah z prevádzky, pokiaľ nie sú splnené podmienky pre jeho prevádzku.
- Dočasne, až do vykonania opravy, môže vyradiť výťah z prevádzky, pokiaľ nie sú odstraňované závady z predchádzajúcich prehliadok, revízií, skúšok a kontrol. Vyradenie výťahu z prevádzky zapíše do revíznej knihy. Na základe vlastného posúdenia zistených závad môže dočasne povoliť prevádzku výťahu so závadami za podmienky, že v zápise v revíznej knihe

- uvedie stručnú charakteristiku závad s poučením, že za odstránenie závad zodpovedá prevádzkovateľ,
- určí presný termín, do ktorého je možné výťah s týmito závadami prevádzkovať, prípadne ďalšie podmienky dočasnej prevádzky,
- preukázateľne oboznámi zodpovedného pracovníka prevádzkovateľa s obsahom zápisu v revíznej knihe výťahu a poučí ho o správnom postupe pri zastavovaní prevádzky výťahu.

(pozn. : Vyhláška č. 508/2009 Z. z. už neuvádza pojem „Odborný pracovník“, ale pojem „Revízny technik“. Zároveň táto vyhláška stanovuje základné požiadavky na revízneho technika.)

KVALIFIKÁCIA A ZÁKLADNÉ POVINNOSTI VÝŤAHOVÉHO TECHNIKA.

1. Výťahový technik musí mať úplné stredné odborné vzdelanie v strojárskom alebo elektrotechnickom odbore.
2. Okrem uvedenej základnej kvalifikácie musí byť výťahový technik dokonale oboznámený s ustanoveniami STN 27 4002, STN 27 4009, STN 33 2570 a noriem súvisiacich s prevádzkou výťahu. Požadované znalosti musia byť overené revíznym technikom skúškou a po prerušení činnosti na dobu dlhšiu než 3 roky musí byť znovu revíznym technikom preskúšaný.
3. Výťahový technik môže vykonávať svoju funkciu len u toho výťahu, u ktorého v pasporte je jeho meno, podpis a dátum potvrdzujúci prevzatie výťahu do evidencie a starostlivosti.

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI:

Výťahový technik je povinný hlavne:

- vykonávať najmenej 1-krát v medziobdobí revízií kontrolu prevádzkovej spôsobilosti výťahu,
- kontrolovať prevádzanie čistenia, údržby a opráv výťahu,
- vykonávať preukázateľným spôsobom poučenie a zacvičenie dozorcov a riadičov výťahu pri ich ustanovení alebo zmenách a kontrolovať plnenie ich povinností,
- vyradovať s okamžitou platnosťou výťah z prevádzky, ak nastanú stanovené podmienky, až do konečného rozhodnutia revízneho technika.
- zúčastňovať sa odborných skúšok,

KVALIFIKÁCIA A ZÁKLADNÉ POVINNOSTI DOZORCU VÝŤAHU.

- Dozorcom výťahu môže byť len osoba staršia ako 18 rokov, telesne a zdravotne spôsobilá,
- Dozorca výťahu môže vykonávať svoju funkciu len u toho výťahu, v ktorého knihe je jeho meno a v pasporte meno, podpis a dátum svedčiaci o tom, že bol preukázateľným spôsobom poučený o svojich povinnostiach, zakázaných manipuláciách a zacvičený na vykonávanie prehliadok. Pre vykonávanie drobných prác na výťahu musí byť dozorca preukázateľným spôsobom poučený a zacvičený a rozsah prác musí byť presne stanovený. Doklad o zaučení s rozsahom prác musí byť uložený u prevádzkovateľa.

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI:

Dozorca výťahu je povinný hlavne:

- vykonávať v stanovenom rozsahu pravidelné týždenné prehliadky výťahu, vykonanie a výsledok prehliadky s jednoznačným rozhodnutím o ďalšej použiteľnosti výťahu zaznamenať do revíznej knihy výťahu,

- poskytnúť pomoc čo najskôr po oznámení o použití núdzového signálu a byť schopný núdzovým spôsobom otvoriť a zatvoriť šachtové dvere,
- vyradovať s okamžitou platnosťou výťah z prevádzky, ak nastanú stanovené podmienky až do konečného rozhodnutia revízneho technika.
- dopravovať kabínu ručným pohonom po vypnutí hlavného vypínača výťahu do najbližšej stanice, pokiaľ obsadená kabína zastavila mimo otváracieho pásma. Znovu zapnúť hlavný vypínač môže len vtedy, ak došlo k zastaveniu výťahu z dôvodu jeho prevádzky (napr. vypnutím elektrickej siete, nesprávnou manipuláciou užívateľa atď.). Dopravovať kabínu ručným pohonom môže len v súčinnosti s ďalšou poučenou osobou alebo osobami.
- hlásiť ihneď poruchu výťahu prevádzkovateľovi.
- uschovávať kľúče od strojovne výťahu, prípadne od ďalších prístupov k zariadení výťahu, kabíny, riadenia a šachtových dverí, riadiacu páku, nástroj na núdzové otváranie šachtových dverí apod.
- udržiavať čistotu a poriadok na nástupištiach (nákladištiach), v kabíne a v strojovni. Pokiaľ bol poučený a zacvičený v zmysle STN, aj na kabíne výťahu a v priehlbni šachty.
- oznamovať čo možno najskôr prevádzkovateľovi povinnosti, ktoré nie je schopný ani prechodne vykonávať.
- vykonávať drobné práce, na ktoré bol preukázateľným spôsobom zacvičený a vykonávať ich so súhlasom prevádzkovateľa.

KVALIFIKÁCIA A ZÁKLADNÉ POVINNOSTI RIADIČA VÝŤAHU.

- Riadičom výťahu môže byť len osoba staršia ako 18 rokov, telesne a zdravotne spôsobilá.
- Riadič výťahu môže vykonávať svoju funkciu len u toho výťahu, v ktorého revíznej knihe je jeho meno a v pasporte meno, podpis a dátum svedčí o tom, že bol preukázateľným spôsobom poučený o svojich povinnostiach, zakázaných manipuláciách, podmienkach prevádzky a zacvičený v riadení určitého výťahu.

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI:

Riadič výťahu je povinný predovšetkým zaisťovať, aby:

- výťah nemohla riadiť neoprávnená osoba,
- prepravované náklady boli rovnomerne rozložené na podlahe kabíny a zabezpečené proti samovoľnej zmene polohy (napr. zosunutie, pád, posunutie, atď.).
- prepravované náklady nepresahovali obrysy kabíny a nedeformovali jej steny,
- nebol prekročený dovolený počet osôb pri spolujazde podľa STN 27 4009 a nebola ohrozená bezpečnosť prepravovaných osôb a nákladov u kabíny bez dverí,
- ním zistené závady a poruchy boli ihneď oznámené prevádzkovateľovi výťahu.

ZÁKLADNÉ PREDPISY PRE UŽÍVATEĽA VÝŤAHU

1. Obsluhovať, t.j. samostatne používať výťah, môžu len poučení pracovníci, s výnimkou výťahu so samoobsluhou,
2. U výťahu so samoobsluhou sa užívateľ riadi návodmi na používanie výťahu umiestnenými vo východiskovej stanici a v kabíne výťahu.
3. Osobné výťahy so samoobsluhou, samočinnými kabínovými dverami, pohyblivou podlahou kabíny a výškovo úmerne uloženými ovládacími kombináciami v kabíne a v staniach môžu používať samostatne osoby staršie ako 6 rokov, pričom deti, ktoré nevedia čítať musia byť poučené o používaní výťahu dospelou osobou.

4. Osobné výťahy so samoobsluhou bez kabínových dverí alebo s časovým omeškaním môžu používať samostatne osoby staršie ako 10 rokov.
5. Prepravovať náklady vo výťahoch so samoobsluhou (A10, A1N, A1L) môžu samostatne osoby staršie ako 18 rokov. Môžu sa dopravovať výlučne náklady zaistené proti samovoľnej zmene svojej polohy a osoby až do celkovej hmotnosti neprevyšujúcej nosnosť výťahu. Nebezpečné alebo znečistené predmety nie je povolené prepravovať.
6. Obežné výťahy môžu používať len osoby staršie ako 10 rokov, pokiaľ nie je ich schopnosť pre nástup a výstup znížená, napr. vekom, invaliditou, chorobou apod.

Spracoval: Michal Vašš

Použitá literatúra:

Vyhláška MPSVaR SR č. 508/2009 Z. z.

STN 27 4007, STN 27 4002, STN 27 4002, STN 27 4009, STN 33 2570, STN 27 4009